

PRZESTRZEGANIE (12) *sb n*

Pierwsze e oraz a jasne, drugie e pochylone; końcowe e z tekstów nieoznaczających é.

sg *N* przestrzégani(e) (2). ◇ *G* przestrzéganiã (2). ◇ *D* przestrzéganiu (2). ◇ *A* przestrzégani(e) (2).
◇ *I* przestrzéganim (1). ◇ *L* przestrzéganiu (1). ◇ *pl N* przestrzéganiã (2).

Sł stp brak, Cn s.v. prawa przestrzeganie, Linde w objaśnieniu s.v. przestroga.

I. Rzeczownik od „przestrzegać” (10) :

1. *Mówienie komuś, jak należy, a zwłaszcza, jak nie należy postępować* (7) : [Przyym; káždy profzę/ bącznie tę przestrogę moię. Acz fie czuię profstakiem [tj. nieudolnym] w tym do przestrzégania/ Ale takim/ iákim sam/ nie do vrągania. *CzahRzeczy* O3.]

przestrzeganie czyje [= *kto przestrzega; zawsze: G sb i pron*] (4): *LubPs ee3v marg; RejAp* 191v; [Herodiada] rofkazáá iey [Salome] áby onego ślepego á ízalonego krolá [Heroda] nie prośiá ni ocz iedno o głowę íaná s. bo iá bárzo kłóły w oczy ony święthe vpominánia y przestrzégania iego. *RejPos* 322v, 179.

W połączeniu szeregowym (1): *Słuchayże tu/ iż Pan widząc to złe á śwowlne á grzechem zgwałcone przyrodzenie náłze/ iż áni rozum/ áni śthrách/ áni żadne przestrzéganie/ iuż themu íproftác nie może/ áby mogło przelómic á zwalczyć then zły á śwowlny zwyczaj iego. Dwie tu íamołowce ná nie záłożyć raczył/ áby ie wždy iáko táko íkromić mogł. RejPos* 247v.

Szeregi: »karanie a przestrzeganie« (1): *Iáko wdzyęczni mamy być karánia á przestrzégania wiernych náuczycyelow. LubPs ee3v marg.*

»nauka ani przestrzeganie« (1): *Ty Cerkwi Izráelfka nie dafz íię vhamowác wnáuce áni przestrzéganiu/ poczynałz co chcefz iáko zwierzę w leśie ábo w polu. BudBib* II 374b *marg.*

»poselstwa a przestrzegania« (1): *Tu iuż Pan rofkázuie áby ty święte poselstwá iego/ á ty miłościwe przestrzégania iego iáwnie á iálnie dochodziły do wśzu wiernych iego/ áby fie ciefzyli nieomylnemi obietnicami iego o obronie/ o opáthrzności/ y o śtraży świętey iego w káždey niebełpieczności íwoiey. RejAp* 191v.

»upominanie a (i) przestrzeganie« (2): *Bo pátrzay iż to święte vpominánie á przestrzéganie iego [Jezusa]/ iż íełth pełne y írogich przegrozek/ y wielkiego miłofierdzya iego: á to gdy nas przestrzégác raczy/ ábychmy fie ná thym [tj. na sprawiedliwości zakonnej] nie záfadzáli RejPos* 179, 322v.

Wyrażenie przyimkowe: »z przestrzeganim [kogo]« (1): *Dofyc ná tym máiac/ niektorym tylko Iudałzá zdraycę y złóđzieiá pokázác/ z przestrzéganim go/ ku iego dobremu/ gdyby íię chciał był vznác/ y z opowiedzeniem przyśłzey biády/ íełliby w śwey złości zginął. CzechEp* 28.

2. *Ochranianie, bronienie, czuwanie nad bezpieczeństwem, dbanie, aby coś nie doznało uszczerbku* [w tym: *czego* (1), *czyje* (= *kto przestrzega*) (1)] (2) : (*nagł*) *Spofób pozwu do fądu ziemskiego, przeciwko fásiádóm przyściennym, którzy ku onym gránicóm przyległość máią. (–) POzywa was ku przestrzéganiu ściány wálzéy [ad aspiciendum parierem vestrum JanStat* 415]/ íełli którą rozumiećie fie mieć do wśi álbo dziedźiny iego przyległą *N. które dobrá íwoie dziedźiczne przerzeczoney N. chce rozgrániczyć/ gránicami/ y znáki gránicznými z dobry N. ízláchetného N. dziedźicznými SarnStat* 462.

Szereg: »opatrność a przestrzeganie« (1): a Źrozowie twoy: angeli Źwięci profimy acz niewidomye aby Źnami bywali aby wždy prze ich opatrność a prze ich przeŹtrzymanie bylibychmy beŹpieczniejŹy od Źmierci Źzkodliwej y od wŹwego Źtarania Źprzeciwnikow naŹnych nad nami. *RejPs* 50v.

3. Stosowanie się do czegoś, postępowanie zgodnie z jakimiś zaleceniami (1) :

Szereg: »chowanie i przestrzeganie« (1): SpiŹowáli teŹ oni CeŹárzowie PogáńŹcy rozmaíte prawá/ ktore Źwiátu ku chowaniu/ y przeŹtrzymaniu podawali/ ktore ielźcze y po dŹiŹ dŹień trwáią *NiemObr* 160.

II. Rzeczownik od „przestrzegać się” (2) :

1. Wystrzeganie się, unikanie [czego] (1) : Te niechay będa prawá o poŹodze: ktorem ia [...] nápiŹał. bo widę k wierze niepodobne leniŹtwo y niedbáŹtwo [...] okoŹo przeŹtrzymania y gáŹzenia poŹogi [*in cavendis et opprimendis incendiis*]. *ModrzBaz* 84.

2. Branie odstrasżającego przykładu, uczenie się na błędach (1) :

Wyrażenie przyimkowe: »na przestrzeganie [komu]« (1):

~ *Szereg*: »na przestrzeganie albo na przykład« (1): rzecz przychodzi do tego áby teŹ co byŹo náznáczono przes piŹanie potomkom náŹym [...] ná przeŹtrzymanie álbo ná przykład drugim nápotym. *BielSpr* 60v. ~

III. [Środek zapobiegawczy, lekarstwo:

Wyrażenie: »przestrzeganie pewne«: Y to przeŹtrzymanie barzo pewne: Weźmi Dyptanu biaŹego/ WŹoŹkiego Kokornaku okrągŹego álbo pękátego/ DŹiewięŹilu/ [...] PrzetŹucz troche/ á wŹoŹ to w Źkláná bánkę niemáŹá/ przyley winá biaŹego [...] tákŹe choway. A cŹáŹu powietrza/ Weźmi tego winá poŹ kubecŹká ná káŹdy dŹień ráno/ [...] będziefz prawie beŹpieczen zá łáŹką BoŹá. *SienHerb* 538b.]

Synonimy: **I.1.** napominanie, upominanie; **2.** obrona, ochrona; **3.** chowanie; **II.1.** wiarowanie się.

Cf **PRZESTROGA, PRZESTRZEGAĆ, PRZESTRZEGAĆ SIĘ**